

Les raisons d'un exil volontaire (vv. 27-48)

Ἑυελπίδης

οὐ δεινὸν οὖν δῆτ' ἐστὶν ἡμᾶς δεομένους
ἐς κόρακας ἐλθεῖν καὶ παρεσκευασμένους
ἔπειτα μὴ ἔξυρεῖν δύνασθαι τὴν ὁδόν;
ἡμεῖς γάρ, ὦνδρες οἱ παρόντες ἐν λόγῳ,
νόσον νοσοῦμεν τὴν ἐναντίαν Σάκᾳ:
ὁ μὲν γὰρ ὦν οὐκ ἄστος ἐσβιάζεται,
ἡμεῖς δὲ φυλῇ καὶ γένει τιμώμενοι,
ἄστοι μετ' ἄστων, οὐ σοβοῦντος οὐδενὸς
ἀνεπτόμεσθ' ἐκ τῆς πατρίδος ἀμφοῖν ποδοῖν,
αὐτὴν μὲν οὐ μισοῦντ' ἐκείνην τὴν πόλιν
τὸ μὴ οὐ μεγάλην εἶναι φύσει κεῦδαίμονα
καὶ πᾶσι κοινὴν ἐναποτεῖσαι χρήματα.
οἱ μὲν γὰρ οὖν τέττιγες ἕνα μῆν' ἢ δύο
ἐπὶ τῶν κραδῶν ἄδουσ', Ἀθηναῖοι δ' αἰεὶ
ἐπὶ τῶν δικῶν ἄδουσι πάντα τὸν βίον.
διὰ ταῦτα τόνδε τὸν βάδον βαδίζομεν,
κανοῦν δ' ἔχοντε καὶ χύτραν καὶ μυρρίνας
πλανώμεθα ζητοῦντε τόπον ἀπράγμονα,
45 ὅποι καθιδρυθέντε διαγενοίμεθ' ἄν.
ὁ δὲ στόλος νῶν ἐστι παρὰ τὸν Τηρέα
τὸν ἔποπα, παρ' ἐκείνου πυθέσθαι δεομένῳ,
εἴ που τοιαύτην εἶδε πόλιν ἣ' πέπτετο.

Au seuil du domaine des oiseaux (vv. 69-85)

Ἑυελπίδης

ἀτὰρ σὺ τί θηρίον ποτ' εἶ πρὸς τῶν θεῶν;

Θεράπων Ἑποπος

ὄρνις ἔγωγε δοῦλος.

Ἑυελπίδης

ἡττήθης τινὸς

ἀλεκτρούονος;

Θεράπων Ἑποπος

οὐκ ἄλλ' ὅτε περ ὁ δεσπότης

ἔποψ ἐγένετο, τότε γενέσθαι μ' ἠὔξατο

ὄρνιν, ἴν' ἀκόλουθον διάκονόν τ' ἔχη.

Ἑυελπίδης

δεῖται γὰρ ὄρνις καὶ διακόνου τινός;

Θεράπων Ἑποπος

οὗτός γ', ἅτ' οἶμαι πρότερον ἄνθρωπός ποτ' ὦν,

τοτὲ μὲν ἐρᾷ φαγεῖν ἀφύας Φαληρικός:

τρέχω 'π' ἀφύας λαβὼν ἐγὼ τὸ τρύβλιον.

ἔτνους δ' ἐπιθυμεῖ, δεῖ τορύνης καὶ χύτρας:

τρέχω 'πὶ τορύνην.

Ἑυελπίδης

τροχίλος ὄρνις οὐτοσί.

οἶσθ' οὖν ὁ δρᾷσον ὦ τροχίλε; τὸν δεσπότην

ἡμῖν κάλεσον.

Θεράπων Ἑποπος

ἄλλ' ἀρτίως νῆ τὸν Δία

εὔδει καταφαγὼν μύρτα καὶ σέρφους τινάς.

Ἑυελπίδης

ὅμως ἐπέγειρον αὐτόν.

Θεράπων Ἐποπος

οἶδα μὲν σαφῶς

ὅτι ἀχθέσεται, σφῶν δ' αὐτὸν οὔνεκ' ἐπεγεῖρῶ.

Πισθέταιρος

κακῶς σύ γ' ἀπόλοι', ὥς μ' ἀπέκτεινας δέει.

Les deux exilés accueillis par la Huppe (vv. 92-142)

Ἐποψ

ἄνοιγε τὴν ὕλην, ἵν' ἐξέλθω ποτέ.

Ἐυελπίδης

ὦ Ἡράκλεις τουτὶ τί ποτ' ἐστὶ τὸ θηρίον;

τίς ἢ πτέρωσις; τίς ὁ τρόπος τῆς τριλοφίας;

Ἐποψ

τίνες εἰσὶ μ' οἱ ζητοῦντες;

Ἐυελπίδης

οἱ δώδεκα θεοὶ

εἷξασιν ἐπιτρῖψαί σε.

Ἐποψ

μῶν με σκώπτετον

ὀρῶντε τὴν πτέρωσιν; ἦν γὰρ ὦ ξένοι

ἄνθρωπος.

Ἐυελπίδης

οὐ σοῦ καταγελῶμεν.

Ἐποψ

ἀλλὰ τοῦ;

Ἐυελπίδης

τὸ ράμφος ἡμῖν σου γέλοιον φαίνεται.

Ἦποψ

τοιαῦτα μέντοι Σοφοκλέης λυμαίνεται
ἐν ταῖς τραγωδίαισιν ἐμὲ τὸν Τηρέα.

Ἐυελπίδης

Τηρεὺς γὰρ εἶ σύ; πότερον ὄρνις ἢ ταῶς;

Ἦποψ

ὄρνις ἔγωγε.

Ἐυελπίδης

κᾶτά σοι ποῦ τὰ πτερά;

Ἦποψ

ἐξερρύηκε.

Ἐυελπίδης

πότερον ὑπὸ νόσου τινός;

Ἦποψ

οὐκ, ἀλλὰ τὸν χειμῶνα πάντα τῶρνεα
πετρορρυεῖ τε καὶ θις ἕτερα φύομεν.
ἀλλ' εἵπατόν μοι σφὼ τίν' ἐστόν;

Ἐυελπίδης

νώ; βροτώ.

Ἦποψ

ποδαπὼ τὸ γένος;

Ἐυελπίδης

ὅθεν αἱ τριήρεις αἱ καλαί.

Ἦποψ

μῶν ἡλιαστά;

Ἐυελπίδης

μᾶλλον θατέρου τρόπου,
ἀπηλιαστά.

Ἦποψ

σπείρεται γὰρ τοῦτ' ἐκεῖ
τὸ σπέρμ'·

Ἐυελπίδης

ὀλίγον ζητῶν ἂν ἐξ ἀγροῦ λάβοις.

Ἦποψ

πράγους δὲ δὴ τοῦ δεομένω δεῦρ' ἤλθετον;

Ἐυελπίδης

σοὶ συγγενέσθαι βουλομένω.

Ἦποψ

τίνος πέρι;

Ἐυελπίδης

ὅτι πρῶτα μὲν ἦσθ' ἄνθρωπος ὥσπερ νῶ ποτέ,
καργύριον ὠφείλησας ὥσπερ νῶ ποτέ,
κοῦκ ἀποδιδούς ἔχαιρες ὥσπερ νῶ ποτέ·
εἴτ' αὖθις ὀρνίθων μεταλλάξας φύσιν
καὶ γῆν ἐπέπτου καὶ θάλατταν ἐν κύκλῳ,
καὶ πάνθ' ὅσα περ ἄνθρωπος ὅσα τ' ὄρνις φρονεῖς·
ταῦτ οὖν ἰκέται νῶ πρὸς σὲ δεῦρ' ἀφίγμεθα,
εἴ τινα πόλιν φράσειας ἡμῖν εὖερον
ὥσπερ σισύραν ἐγκατακλινῆναι μαλθακὴν.

Ἦποψ

ἔμειτα μείζω τῶν Κραναῶν ζητεῖς πόλιν;

Ἐυελπίδης

μείζω μὲν οὐδέν, προσφορωτέραν δὲ νῶν.

Ἦποψ

ἀριστοκρατεῖσθαι δηλὸς εἰ ζητῶν.

Ἐυελπίδης

ἐγώ;
ἦκιστα· καὶ γὰρ τὸν Σκελίου βδελύττομαι.

Ἦποψ

ποίαν τιν' οὖν ἥδιστ' ἄν οἰκοῖτ' ἄν πόλιν;

Ευελπίδης

ὅπου τὰ μέγιστα πράγματ' εἴη τοιάδε:
ἐπὶ τὴν θύραν μου πρῶ τις ἐλθὼν τῶν φίλων
λέγοι ταδί: 'πρὸς τοῦ Διὸς τοῦλυμπίου
ὅπως παρέσει μοι καὶ σὺ καὶ τὰ παιδιά
λουσάμενα πρῶ: μέλλω γὰρ ἐστιᾶν γάμους:
καὶ μηδαμῶς ἄλλως ποιήσης: εἰ δὲ μή,
μή μοι τότε γ' ἔλθης, ὅταν ἐγὼ πράττω κακῶς.'

Ἦποψ

νὴ Δία ταλαιπώρων γε πραγμάτων ἐρᾶς.
τί δαὶ σὺ;

Πισθέταιρος

τοιούτων ἐρῶ καγώ.

Ἦποψ

τίνων;

Πισθέταιρος

ὅπου ξυναντῶν μοι ταδί τις μέμψεται
ὥσπερ ἀδικηθεὶς παιδὸς ὠραίου πατήρ:
'καλῶς γέ μου τὸν υἱὸν ὦ Στιλβωνίδη
εὐρὼν ἀπιόντ' ἀπὸ γυμνασίου λελουμένον
οὐκ ἔκυσας, οὐ προσεῖπας, οὐ προσηγάγου,
οὐκ ὠρχιπέδισας, ὧν ἐμοὶ πατρικὸς φίλος.'

Projet commun de fonder une cité des oiseaux (vv. 155-198)

Ευελπίδης

(...) οὗτος δὲ δὴ τίς ἔσθ' ὁ μετ' ὀρνίθων βίος;
σὺ γὰρ οἶσθ' ἀκριβῶς.

Ἦποψ

οὐκ ἄχαρις ἐς τὴν τριβήν:
οὗ πρῶτα μὲν δεῖ ζῆν ἄνευ βαλλαντίου.

Ἐυελπίδης

πολλήν γ' ἀφείλες τοῦ βίου κιβδηλίαν.

Ἦποψ

νεμόμεσθα δ' ἐν κήποις τὰ λευκὰ σήσαμα
160καὶ μύρτα καὶ μήκωνα καὶ σισύμβρια.

Ἐυελπίδης

ὕμεις μὲν ἄρα ζῆτε νυμφίων βίον.

Πισθέταιρος

φεῦ φεῦ:
ἦ μέγ' ἐνορῶ βούλευμ' ἐν ὀρνίθων γένει,
καὶ δύναμιν ἦ γένοιτ' ἄν, εἰ πίθοισθέ μοι.

Ἦποψ

τί σοι πιθώμεσθ' ;

Πισθέταιρος

ὅ τι πίθησθε; πρῶτα μὲν
165μὴ περιπέτεσθε πανταχῇ κεχηνότες:
ὥς τοῦτ' ἄτιμον τοῦργον ἐστίν. αὐτίκα
ἐκεῖ παρ' ἡμῖν τοὺς πετομένους ἦν ἔρη,
'τίς ὄρνις οὗτος;' ὁ Τελέας ἐρεῖ ταδί:
'ἄνθρωπος ὄρνις ἀστάθμητος πετόμενος,
170ἀτέκμαρτος, οὐδὲν οὐδέποτ' ἐν ταύτῳ μένων.'

Ἦποψ

νῆ τὸν Διόνυσον εὖ γε μωμᾶ ταυταγί.
τί ἂν οὖν ποιοῖμεν;

Πισθέταιρος

οἰκίσατε μίαν πόλιν.

Ἦποψ

ποίαν δ' ἂν οἰκίσαιμεν ὀρνιθες πόλιν;

Πισθέταιρος

ἄληθες; ὦ σκαιότατον εἰρηκῶς ἔπος,
βλέψον κάτω.

Ἦποψ

καὶ δὴ βλέπω.

Πισθέταιρος

βλέπε νῦν ἄνω.

Ἦποψ

βλέπω.

Πισθέταιρος

περίαγε τὸν τράχηλον.

Ἦποψ

νῆ Δία
ἀπολαύσομαί τί γ', εἰ διαστραφήσομαι.

Πισθέταιρος

εἶδές τι;

Ἦποψ

τὰς νεφέλας γε καὶ τὸν οὐρανόν.

Πισθέταιρος

οὐχ οὗτος οὖν δήπου 'στὶν ὀρνίθων πόλος;

Ἦποψ

πόλος; τίνα τρόπον;

Πισθέταιρος

ὥσπερ ἂν εἴποι τις τόπος.
ὅτι δὲ πολεῖται τοῦτο καὶ διέρχεται
ἅπαντα διὰ τούτου, καλεῖται νῦν πόλος.
ἦν δ' οἰκίσητε τοῦτο καὶ φάρξηθ' ἅπαξ,
ἐκ τοῦ πόλου τούτου κεκλήσεται πόλις.
ὥστ' ἄρξεται ἀνθρώπων μὲν ὥσπερ παρνόπων,
τοὺς δ' αὖ θεοὺς ἀπολεῖτε λιμῷ Μηλίῳ.

Ἦποψ

πῶς;

Πισθέταιρος

ἐν μέσῳ δήπουθεν ἀήρ ἐστι γῆς.
εἴθ' ὥσπερ ἡμεῖς, ἦν ἰέναι βουλώμεθα
Πυθῶδε, Βοιωτοὺς δίοδον αἰτούμεθα,
οὕτως, ὅταν θύσωσιν ἄνθρωποι θεοῖς,
ἦν μὴ φόρον φέρωσιν οἱ ὑμῖν οἱ θεοί,
διὰ τῆς πόλεως τῆς ἀλλοτρίας καὶ τοῦ χάους
τῶν μηρίων τὴν κνῖσαν οὐ διαφρήσετε.

Ἦποψ

ιοὺ ἰού:

μὰ γῆν μὰ παγίδας μὰ νεφέλας μὰ δίκτυα,
μὴ 'γὼ νόημα κομψότερον ἤκουσά πω:
ὥστ' ἂν κατοικίζοιμι μετὰ σοῦ τὴν πόλιν,
εἰ ξυνδοκοίη τοῖσιν ἄλλοις ὀρνέοις.

(La Huppe convoque le peuple des oiseaux, vv. 227-259 ; hors programme)

Ἦποψ

ἐποποῖ ποποποποποποποῖ,
ἰῶ ἰῶ ἰτῶ ἰτῶ ἰτῶ ἰτῶ,
ἴτω τις ὧδε τῶν ἐμῶν ὁμοπτέρων:
ὅσοι τ' εὐσπόρους ἀγροίκων γύας
νέμεσθε, φῦλα μυρία κριθοτράγων
σπερμολόγων τε γένη
ταχὺ πετόμενα, μαλθακὴν ἰέντα γῆρυν:
ὅσα τ' ἐν ἄλοκι θαμὰ
βῶλον ἀμφιτιτυβίζεθ' ὧδε λεπτὸν
ἡδομένα φωνᾶ:
τιὸ τιὸ τιὸ τιὸ τιὸ τιὸ τιὸ τιό.
ὅσα θ' ὑμῶν κατὰ κήπους ἐπὶ κισσοῦ
κλάδεσι νομὸν ἔχει,
τά τε κατ' ὄρεα τά τε κοτινοτράγα τά τε κομαροφάγα,

ἀνύσατε πετόμενα πρὸς ἐμὴν αὐδάν:
τριοτὸ τριοτὸ τοτοβρίξ:
οἳ θ' ἐλείας παρ' αὐλῶνας ὀξυστόμους
ἐμπίδας κάπτεθ', ὅσα τ' εὐδρόσους γῆς τόπους
ἔχετε λειμῶνά τ' ἐρόεντα Μαραθῶνος, ὄρνις
περυγοποίκιλός τ' ἀτταγᾶς ἀτταγᾶς.
ὦν τ' ἐπὶ πόντιον οἶδμα θαλάσσης
φῦλα μετ' ἀλκυόνεσσι ποτῆται,
δεῦρ' ἴτε πευσόμενοι τὰ νεώτερα,
πάντα γὰρ ἐνθάδε φῦλ' ἀθροῖζομεν
οἰωνῶν ταναοδείρων.
ἥκει γὰρ τις δριμὺς πρέσβυς
καινὸς γνώμην
καινῶν τ' ἔργων ἐγχειρητής.
ἀλλ' ἴτ' ἐς λόγους ἅπαντα,
δεῦρο δεῦρο δεῦρο δεῦρο.

La Huppe persuade ses congénères d'écouter les humains

(vv. 364-382)

Χορός

ἐλελελεῦ χώρει κάθες τὸ ρύγχος: οὐ μέλλειν ἐχρῆν.
ἔλκε τίλλε παῖε δεῖρε, κόπτε πρώτην τὴν χύτραν.

Ἑποψ

εἰπέ μοι τί μέλλετ' ὦ πάντων κάκιστα θηρίων
ἀπολέσαι παθόντες οὐδὲν ἄνδρε καὶ διασπάσαι
τῆς ἐμῆς γυναικὸς ὄντε ξυγγενεῖ καὶ φυλέτα;

Χορός

φεισόμεσθα γὰρ τι τῶνδε μᾶλλον ἡμεῖς ἢ λύκων;
ἢ τίνας τεισαίμεθ' ἄλλους τῶνδ' ἂν ἐχθίους ἔτι;

Ἑποψ

εἰ δὲ τὴν φύσιν μὲν ἐχθροὶ τὸν δὲ νοῦν εἰσιν φίλοι,
καὶ διδάξοντές τι δεῦρ' ἥκουσιν ὑμᾶς χρήσιμον;

Χορός

πῶς δ' ἂν οἶδ' ἡμᾶς τι χρήσιμον διδάξειάν ποτε
ἢ φράσειαν, ὄντες ἐχθροὶ τοῖσι πάπποις τοῖς ἐμοῖς;

Ἑποψ

ἀλλ' ἀπ' ἐχθρῶν δῆτα πολλὰ μανθάνουσιν οἱ σοφοί.
ἢ γὰρ εὐλάβεια σῶζει πάντα. παρὰ μὲν οὖν φίλου
οὐ μάθοις ἂν τοῦθ', ὁ δ' ἐχθρὸς εὐθὺς ἐξηνάγκασεν.
αὐτίχ' αἱ πόλεις παρ' ἀνδρῶν γ' ἔμαθον ἐχθρῶν κοῦ φίλων
ἐκπονεῖν θ' ὑψηλὰ τεῖχη ναῦς τε κεκτῆσθαι μακράς:
380 τὸ δὲ μάθημα τοῦτο σῶζει παῖδας οἶκον χρήματα.

Χορός

ἔστι μὲν λόγων ἀκοῦσαι πρῶτον, ὥς ἡμῖν δοκεῖ,
χρήσιμον: μάθοι γὰρ ἂν τις καπὸ τῶν ἐχθρῶν σοφόν.

Antique puissance des oiseaux (vv. 460-498)

Χορός

ἀλλ' ἐφ' ὅτω περ πράγματι τὴν σὴν ἤκεις γνώμην ἀναπείσας,
λέγε θαρρήσας: ὥς τὰς σπονδὰς οὐ μὴ πρότεροι παραβῶμεν.

Πισθέταιρος

καὶ μὴν ὀργῶ νῆ τὸν Δία καὶ προπεφύραται λόγος εἷς μοι,
ὄν διαμάττειν οὐ κωλύει: φέρε παῖ στέφανον: καταχεῖσθαι
κατὰ χειρὸς ὕδωρ φερέτω ταχύ τις.

Ἑυελπίδης

δειπνήσειν μέλλομεν; ἢ τί;

Πισθέταιρος

μὰ Δί' ἀλλὰ λέγειν ζητῶ τι πάλαι μέγα καὶ λαρινὸν ἔπος τι,
ὅ το τὴν τούτων θραύσει ψυχὴν: οὕτως ὑμῶν ὑπεραλγῶ,
οἵτινες ὄντες πρότερον βασιλῆς...

Χορός

ἡμεῖς βασιλῆς; τίνας;

Πισθέταιρος

ὕμεις

πάντων ὅπόσ' ἔστιν, ἐμοῦ πρῶτον, τουδί, καὶ τοῦ Διὸς αὐτοῦ,
ἀρχαιότεροι πρότεροί τε Κρόνου καὶ Τιτάνων ἐγένεσθε,
καὶ γῆς.

Χορός

καὶ γῆς;

Πισθέταιρος

νῆ τὸν Ἀπόλλω.

Χορός

τουτὶ μὰ Δί' οὐκ ἐπεπύσμην.

Πισθέταιρος

ἀμαθὴς γὰρ ἔφυς κού πολυπράγμων, οὐδ' Αἴσωπον πεπάτηκας,
ὃς ἔφασκε λέγων κορυδὸν πάντων πρῶτην ὄρνιθα γενέσθαι,
προτέραν τῆς γῆς, κᾶπειτα νόσω τὸν πατέρ' αὐτῆς ἀποθνήσκειν:
γῆν δ' οὐκ εἶναι, τὸν δὲ προκεῖσθαι πεμπταῖον: τὴν δ' ἀποροῦσαν
ὕπ' ἀμηχανίας τὸν πατέρ' αὐτῆς ἐν τῇ κεφαλῇ κατορύξαι.

Ἑυελπίδης

ὁ πατὴρ ἄρα τῆς κορυδοῦ νυνὶ κεῖται τεθνεὼς Κεφαλῇσιν.

Πισθέταιρος

οὐκουν δῆτ' εἰ πρότεροι μὲν γῆς πρότεροι δὲ θεῶν ἐγένοντο,
ὥς πρεσβυτάτων αὐτῶν ὄντων ὀρθῶς ἐσθ' ἡ βασιλεία;

Ἑυελπίδης

νῆ τὸν Ἀπόλλω: πάνυ τοίνυν χρηρὺγχος βόσκειν σε τὸ λοιπόν:
οὐκ ἀποδώσει ταχέως ὁ Ζεὺς τὸ σκῆπτρον τῷ δρυκολάπτῃ.

Πισθέταιρος

ὥς δ' οὐχὶ θεοὶ τοίνυν ἦρχον τῶν ἀνθρώπων τὸ παλαιόν,
ἀλλ' ὄρνιθες, κᾶβασίλευον, πόλλ' ἐστὶ τεκμήρια τούτων.
αὐτίκα δ' ὑμῖν πρῶτ' ἐπιδείξω τὸν ἀλεκτρονόν', ὥς ἐτυράννει
ἦρχέ τε Περσῶν πρῶτον πάντων Δαρείου καὶ Μεγαβάζου,
ὥστε καλεῖται Περσικὸς ὄρνις ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ἔτ' ἐκείνης.

Ἑυελπίδης

διὰ ταῦτ' ἄρ' ἔχων καὶ νῦν ὥσπερ βασιλεὺς ὁ μέγας διαβάσκει
ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τὴν κυρβασίαν τῶν ὀρνίθων μόνος ὀρθήν.

Πισθέταιρος

οὕτω δ' ἴσχυσέ τε καὶ μέγας ἦν τότε καὶ πολὺς, ὥστ' ἔτι καὶ νῦν
ὑπὸ τῆς ῥώμης τῆς τότε ἐκείνης, ὁπότεν μόνον ὀρθριον ἄση,
ἀναπηδῶσιν πάντες ἐπ' ἔργον χαλκῆς κεραμῆς σκυλοδέψαι
σκυτῆς βαλανῆς ἀλφिताμοιβοὶ τορνευτολυρασπιδοπηγοί·
οἱ δὲ βαδίζουσ' ὑποδησάμενοι νύκτωρ.

Ἑυελπίδης

ἐμὲ τοῦτό γ' ἐρώτα.
χλαῖναν γὰρ ἀπώλεσ' ὁ μοχθηρὸς Φρυγίων ἐρίων διὰ τοῦτον.
ἐς δεκάτην γὰρ ποτε παιδαρίου κληθεὶς ὑπέπινον ἐν ἄστει,
κᾶρτι καθηῦδον, καὶ πρὶν δειπνεῖν τοὺς ἄλλους οὗτος ἄρ' ἦσεν·
κᾶγὼ νομίσας ὀρθρον ἐχώρουν Ἀλιμουντάδε, κᾶρτι προκύπτω
ἔξω τείχους καὶ λωποδύτης παίει ῥοπάλῳ με τὸ νῶτον·
κᾶγὼ πίπτω μέλλω τε βοᾶν, ὁ δ' ἀπέβλισε θοῖμάτιόν μου.

Pisthétairos expose son plan (vv. 548-570)

Χορός

ἀλλ' ὅ τι χρὴ δρᾶν, σὺ δίδασκε παρών· ὥς ζῆν οὐκ ἄξιον ἡμῖν,
εἰ μὴ κομιούμεθα παντὶ τρόπῳ τὴν ἡμετέραν βασιλείαν.

Πισθέταιρος

καὶ δὴ τοίνυν πρῶτα διδάσκω μίαν ὀρνίθων πόλιν εἶναι,
κᾶπειτα τὸν ἀέρα πάντα κύκλῳ καὶ πᾶν τουτὶ τὸ μεταξὺ
περιτειχίζειν μεγάλαις πλίνθοις ὀπταῖς ὥσπερ Βαβυλῶνα.

Ἐποψ

ὦ Κεβριόνη καὶ Πορφυρίων ὥς σμερδαλέον τὸ πόλισμα.

Πισθέταιρος

κᾶπειτ' ἦν τοῦτ' ἐπανεστήκη, τὴν ἀρχὴν τὸν Δί' ἀπαιτεῖν·
κᾶν μὲν μὴ φῆ μηδ' ἐθελήσῃ μηδ' εὐθύς γνωσιμαχήσῃ,

ἱερὸν πόλεμον πρωῦδ' ἄν' αὐτῶ, καὶ τοῖσι θεοῖσιν ἀπειπεῖν
διὰ τῆς χώρας τῆς ὑμετέρας ἐστυκόσι μὴ διαφοιτᾶν,
ὥσπερ πρότερον μοιχεύσοντες τὰς Ἀλκμήνας κατέβαινον
καὶ τὰς Ἀλόπας καὶ τὰς Σεμέλας: ἦνπερ δ' ἐπίωσ', ἐπιβάλλειν
560 σφραγίδ' αὐτοῖς ἐπὶ τὴν ψωλήν, ἵνα μὴ βινῶσ' ἔτ' ἐκείνας.
τοῖς δ' ἀνθρώποις ὄρνιν ἕτερον πέμψαι κήρυκα κελεύω,
ὥς ὄρνιθων βασιλευόντων θύειν ὄρνισι τὸ λοιπόν,
κᾶπειτα θεοῖς ὕστερον αὖθις: προσνεύμασθαι δὲ πρεπόντως
τοῖσι θεοῖσιν τῶν ὄρνιθων ὃς ἂν ἀρμότῃ καθ' ἕκαστον:
565 ἦν Ἀφροδίτῃ θύῃ, πυροὺς ὄρνιθι φαληρίδι θύειν:
ἦν δὲ Ποσειδῶνί τις οἶν θύῃ, νήττῃ πυροὺς καθαγίζειν:
ἦν δ' Ἡρακλέει θύῃ τι, λάρῳ ναστοὺς θύειν μελιτοῦντας:
κἂν Διὶ θύῃ βασιλεῖ κριόν, βασιλεύς ἐστ' ὄρχιλος ὄρνις,
ὧ πρότέρῳ δεῖ τοῦ Διὸς αὐτοῦ σέρφον ἐνόρχην σφαγιάζειν.

Ἑυελπίδης

ἦσθην σέρφῳ σφαγιαζομένῳ. βροντάτω νῦν ὁ μέγας Ζάν.

Les oiseaux auront tout à gagner (vv. 577-610)

Πισθέταιρος

ἦν δ' οὖν ὑμᾶς μὲν ὑπ' ἀγνοίας εἶναι νομίσωσι τὸ μηδέν,
τούτους δὲ θεοὺς τοὺς ἐν Ὀλύμπῳ τότε χρὴ στρούθων νέφος ἄρθεν
καὶ σπερμολόγων ἐκ τῶν ἀγρῶν τὸ σπέρμ' αὐτῶν ἀνακάψαι:
κᾶπειτ' αὐτοῖς ἡ Δημήτηρ πυροὺς πεινῶσι μετρεῖτω.

Ἑυελπίδης

οὐκ ἐθέλησει μὰ Δί', ἀλλ' ὄψει προφάσεις αὐτὴν παρέχουσιν.

Πισθέταιρος

οἱ δ' αὖ κόρακες τῶν ζευγαρίων, οἷσιν τὴν γῆν καταροῦσιν,
καὶ τῶν προβάτων τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκκοψάντων ἐπὶ πείρᾳ:
εἶθ' ὃ γ' Ἀπόλλων ἱατρός γ' ὦν ἰάσθω: μισθοφορεῖ δέ.

Ἑυελπίδης

μὴ πρίν γ' ἂν ἐγὼ τῷ βοιδαρίῳ τῷ μὲν πρῶτιστ' ἀποδῶμαι.

Πισθέταιρος

ἦν δ' ἡγῶνται σὲ θεὸν σὲ βίον σὲ δὲ γῆν σὲ Κρόνον σὲ Ποσειδῶ,
ἀγάθ' αὐτοῖσιν πάντα παρέσται.

Ἦποψ

λέγε δὴ μοι τῶν ἀγαθῶν ἓν.

Πισθέταιρος

πρῶτα μὲν αὐτῶν τὰς οἰνάνθας οἱ πάρνοπες οὐ κατέδονται,
ἀλλὰ γλαυκῶν λόχος εἷς αὐτοὺς καὶ κερχνήδων ἐπιτρίψει.
εἶθ' οἱ κνίπες καὶ ψῆνες αἰεὶ τὰς συκάς οὐ κατέδονται,
ἀλλ' ἀναλέξει πάντας καθαρῶς αὐτοὺς ἀγέλη μία κιχλῶν.

Ἦποψ

πλουτεῖν δὲ πόθεν δώσομεν αὐτοῖς; καὶ γὰρ τούτου σφόδρ' ἐρῶσιν.

Πισθέταιρος

τὰ μέταλλ' αὐτοῖς μαντευομένοις οὗτοι δώσουσι τὰ χρηστά,
τάς τ' ἐμπορίας τὰς κερδαλέας πρὸς τὸν μάντιν κατεροῦσιν,
ὥστ' ἀπολεῖται τῶν ναυκλήρων οὐδεὶς.

Ἦποψ

πῶς οὐκ ἀπολεῖται;

Πισθέταιρος

προερεῖ τις αἰεὶ τῶν ὀρνίθων μαντευομένῳ περὶ τοῦ πλοῦ:
'νυνὶ μὴ πλεῖ, χειμῶν ἔσται;' 'νυνὶ πλεῖ, κέρδος ἐπέσται.'

Ἐυελπίδης

γαῦλον κτῶμαι καὶ ναυκληρῶ, κούκ ἂν μείναιμι παρ' ὑμῖν.

Πισθέταιρος

τοὺς θησαυροὺς τ' αὐτοῖς δείξουσ' οὓς οἱ πρότεροι κατέθεντο
τῶν ἀργυρίων: οὗτοι γὰρ ἴσασι: λέγουσι δέ τοι τάδε πάντες,
'οὐδεὶς οἶδεν τὸν θησαυρὸν τὸν ἐμὸν πλήν εἴ τις ἄρ' ὄρνις.'

Ἐυελπίδης

πωλῶ γαῦλον, κτῶμαι σμινύην, καὶ τὰς ὑδρίας ἀνορύττω.

Ἦποψ

πῶς δ' ὑγίειαν δώσουσ' αὐτοῖς, οὐσαν παρὰ τοῖσι θεοῖσιν;

Πισθέταιρος

ἦν εὖ πράττωσ', οὐχ ὑγεία μεγάλη τοῦτ' ἐστί; σάφ' ἴσθι,
ὥς ἄνθρωπός γε κακῶς πράττων ἀτεχνῶς οὐδεὶς ὑγιαίνει.

Ἦποψ

πῶς δ' ἐς γῆρας ποτ' ἀφίξονται; καὶ γὰρ τοῦτ' ἔστ' ἐν Ὀλύμπῳ:
ἢ παιδάρι' ὄντ' ἀποθνήσκειν δεῖ;

Πισθέταιρος

μὰ Δί' ἀλλὰ τριακόσι' αὐτοῖς
ἔτι προσθήσουσ' ὄρνιθες ἔτη.

Ἦποψ

παρὰ τοῦ;

Πισθέταιρος

παρ' ὅτου; παρ' ἑαυτῶν.
οὐκ οἶσθ' ὅτι πέντ' ἀνδρῶν γενεὰς ζῶει λακέρυζα κορώνη;

Ἐυελπίδης

αἰβοῖ πολλῶ κρείττους οὗτοι τοῦ Διὸς ἡμῖν βασιλεύειν.

Le bonheur de posséder des ailes (vv. 785-800)

Χορός

οὐδέν ἐστ' ἄμεινον οὐδ' ἥδιον ἢ φῦσαι πτερά.
αὐτίχ' ὑμῶν τῶν θεατῶν εἴ τις ἦν ὑπόπτερος,
εἶτα πεινῶν τοῖς χοροῖσι τῶν τραγωδῶν ἤχθετο,
ἐκπτόμενος ἂν οὗτος ἡρίστησεν ἐλθὼν οἴκαδε,
κᾶτ' ἂν ἐμπλησθεὶς ἐφ' ἡμᾶς αὖθις αὖ κατέπτετο.
εἴ τε Πατροκλείδης τις ὑμῶν τυγχάνει χεζητιῶν,
οὐκ ἂν ἐξίδισεν ἐς θοῖμάτιον, ἀλλ' ἀνέπτετο,
κάποπαρδῶν κἀναπνεύσας αὖθις αὖ κατέπτετο:
εἴ τε μοιχεύων τις ὑμῶν ἐστὶν ὅστις τυγχάνει,
κᾶθ' ὅρᾳ τὸν ἄνδρα τῆς γυναικὸς ἐν βουλευτικῶ,

οὗτος ἂν πάλιν παρ' ὑμῶν πτερυγίσας ἀνέπτετο,
εἶτα βινήσας ἐκεῖθεν αὖθις αὖ κατέπτετο.
ἄρ' ὑπόπτερον γενέσθαι παντός ἐστὶν ἄξιον;
ὥς Διειτρέφης γε πυτιναῖα μόνον ἔχων πτερὰ
ἤρέθη φύλαρχος, εἶθ' ἵππαρχος, εἶτ' ἐξ οὐδενός
800μεγάλα πρᾶττει κᾶστί νυνὶ ξουθὸς ἵππαλεκτρῶν.

Se débarrasser d'un fâcheux : le géomètre (vv. 991-1020)

Μέτων

ἦκω παρ' ὑμᾶς...

Πισθέταιρος

ἕτερον αὖ τουτὶ κακόν.
τί δ' αὖ σὺ δράσων; τίς δ' ἰδέα βουλευμάτων;
τίς ἢ 'πίνοια, τίς ὁ κόθορνος τῆς ὁδοῦ;

Μέτων

γεωμετρῆσαι βούλομαι τὸν ἀέρα
ὑμῖν διελεῖν τε κατὰ γύας.

Πισθέταιρος

πρὸς τῶν θεῶν
σὺ δ' εἰ τίς ἀνδρῶν;

Μέτων

ὅστις εἴμ' ἐγώ; Μέτων,
ὃν οἶδεν Ἑλλάς χῶ Κολωνός.

Πισθέταιρος

εἰπέ μοι,
ταυτὶ δέ σοι τί ἔστι;

Μέτων

κανόνες ἀέρος.
αὐτίκα γὰρ ἀήρ ἐστι τὴν ιδέαν ὅλος
κατὰ πνιγέα μάλιστα. προσθεῖς οὖν ἐγὼ

τὸν κανόν', ἄνωθεν τουτονὶ τὸν καμπύλον
ἐνθεὶς διαβήτην... μανθάνεις;

Πισθέταιρος

οὐ μανθάνω.

Μέτων

ὀρθῶ μετρήσω κανόνι προστιθείς, ἵνα
ὁ κύκλος γένηται σοι τετράγωνος κὰν μέσῳ
ἀγορά, φέρουσαι δ' ὥσιν εἰς αὐτὴν ὁδοὶ
ὀρθαὶ πρὸς αὐτὸ τὸ μέσον, ὥσπερ δ' ἀστέρος
αὐτοῦ κυκλοτεροῦς ὄντος ὀρθαὶ πανταχῇ
ἀκτῖνες ἀπολάμπωσιν.

Πισθέταιρος

ἄνθρωπος Θαλῆς.

Μέτων ;

Μέτων

τί ἔστιν;

Πισθέταιρος

οἶσθ' ὅτι ἡ φιλῶ σ' ἐγώ,
κὰ μοὶ πιθόμενος ὑπαποκίνει τῆς ὁδοῦ.

Μέτων

τί δ' ἐστὶ δεινόν;

Πισθέταιρος

ὥσπερ ἐν Λακεδαίμονι
ξενηλατοῦνται καὶ κεκίνηνταί τινες:
πληγαὶ συχναὶ κατ' ἄστυ.

Μέτων

μῶν στασιάζετε;

Πισθέταιρος

μὰ τὸν Δί' οὐ δῆτ'.

Μέτων

ἀλλὰ πῶς;

Πισθέταιρος

ὁμοθυμαδὸν

σποδεῖν ἅπαντας τοὺς ἀλαζόνας δοκεῖ.

Μέτων

ὕπαγοίμ' ἄρ' ἄν.

Πισθέταιρος

νῆ Δί' ὥς οὐκ οἶδ' ἄν εἰ

φθαίης ἄν: ἐπείκονται γὰρ ἐγγὺς αὐταί.

Μέτων

οἴμοι κακοδαίμων.

Πισθέταιρος

οὐκ ἔλεγον ἐγὼ πάλαι;

οὐκ ἀναμετρήσεις σαυτὸν ἀπιῶν ἀλλαχῇ;

Autre fâcheux : le marchand de décrets (vv. 1035-1057)

Ψηφισματοπώλης

ἐὰν δ' ὁ Νεφελοκοκκυγιεὺς τὸν Ἀθηναῖον ἀδικῇ...

Πισθέταιρος

τουτὶ τί ἔστιν αὖ κακὸν τὸ βιβλίον;

Ψηφισματοπώλης

ψηφισματοπώλης εἰμὶ καὶ νόμους νέους

ἤκω παρ' ὑμᾶς δεῦρο πωλήσων.

Πισθέταιρος

τὸ τί;

Ψηφισματοπώλης

χρηῃσθαι Νεφελοκοκκυγιάς τοῖσδε τοῖς μέτροισι καὶ σταθμοῖσι καὶ ψηφίσμασι καθάπερ Ὀλοφύξιοι.

Πισθέταιρος

σὺ δέ γ' οἷσπερ ὠτοτύξιοι χρήσει τάχα.

Ψηφισματοπώλης

οὗτος τί πάσχεις;

Πισθέταιρος

οὐκ ἀποίσεις τοὺς νόμους;

πικροὺς ἐγὼ σοι τήμερον δείξω νόμους.

Ἐπίσκοπος

καλοῦμαι Πισθέταιρον ὕβρεως ἐς τὸν Μουνιχιῶνα μῆνα.

Πισθέταιρος

ἄληθες οὗτος; ἔτι γὰρ ἐνταῦθ' ἦσθα σύ;

Ψηφισματοπώλης

ἐὰν δέ τις ἐξελαύνῃ τοὺς ἄρχοντας καὶ μὴ δέχεται κατὰ τὴν στήλην...

Πισθέταιρος

οἶμοι κακοδαίμων, καὶ σὺ γὰρ ἐνταῦθ' ἦσθ' ἔτι;

Ἐπίσκοπος

ἀπολῶ σε καὶ γράφω σε μυρίας δραχμάς.

Πισθέταιρος

ἐγὼ δὲ σοῦ γε τῶ κάδῳ διασκεδῶ.

Ψηφισματοπώλης

μέμνησ' ὅτε τῆς στήλης κατετίλας ἐσπέρας;

Πισθέταιρος

αἰβοῖ: λαβέτω τις αὐτόν. οὗτος οὐ μενεῖς;

ἀπίωμεν ἡμεῖς ὡς τάχιστ' ἐντευθενὶ

θύσοντες εἴσω τοῖς θεοῖσι τὸν τράγον.

Iris informée du nouveau partage du monde (vv. 1199-1261)

Πισθέταιρος

αὕτη σύ, ποῖ ποῖ ποῖ πέτει; μέν' ἥσυχος,
ἔχ' ἀτρέμας: αὐτοῦ στήθ': ἐπίσχεσ τοῦ δρόμου.
τίς εἶ; ποδαπή; λέγειν ἐχρῆν ὀπόθεν πότ' εἶ.

Ἴρις

παρὰ τῶν θεῶν ἔγωγε τῶν Ὀλυμπίων.

Πισθέταιρος

ὄνομα δέ σο. τί ἐστι; πλοῖον ἢ κυνῇ;

Ἴρις

Ἴρις ταχεῖα.

Πισθέταιρος

Πάραλος ἢ Σαλαμινία;

Ἴρις

τί δὲ τοῦτο;

Πισθέταιρος

ταυτηνί τις οὐ συλλήψεται
ἀναπτόμενος τρίορχος;

Ἴρις

ἐμὲ συλλήψεται;
τί ποτ' ἐστὶ τουτὶ τὸ κακόν;

Πισθέταιρος

οἰμώξει μακρά.

Ἴρις

ἄτοπόν γε τουτὶ πρᾶγμα.

Πισθέταιρος

κατὰ ποίας πύλας
εἰσῆλθες ἐς τὸ τεῖχος ὦ μιαρωτάτη;

Ἴρις

οὐκ οἶδα μὰ Δί' ἔγωγε κατὰ ποίας πύλας.

Πισθέταιρος

ἤκουσας αὐτῆς οἷον εἰρωνεύεται;
πρὸς τοὺς κολοιάρχας προσῆλθες; οὐ λέγεις;
σφραγιδ' ἔχεις παρὰ τῶν πελαργῶν;

Ἴρις

τί τὸ κακόν.

Πισθέταιρος

οὐκ ἔλαβες;

Ἴρις

ὕγιαίνεις μέν;

Πισθέταιρος

οὐδὲ σύμβολον
ἐπέβαλεν ὀρνίθαρχος οὐδεὶς σοι παρών;

Ἴρις

μὰ Δί' οὐκ ἔμοιγ' ἐπέβαλεν οὐδεὶς ὦ μέλε.

Πισθέταιρος

κάπειτα δῆθ' οὕτω σιωπῇ διαπέτει
διὰ τῆς πόλεως τῆς ἀλλοτρίας καὶ τοῦ χάους;

Ἴρις

ποιὰ γὰρ ἄλλη χρὴ πέτεσθαι τοὺς θεούς;

Πισθέταιρος

οὐκ οἶδα μὰ Δί' ἔγωγε: τῇδε μὲν γὰρ οὖ.
ἀδικεῖς δὲ καὶ νῦν. ἄρ' αὖ γ' οἶσθα τοῦθ' ὅτι
δικαιότατ' ἂν ληφθεῖσα πασῶν Ἰρίδων
ἀπέθανες, εἰ τῆς ἀξίας ἐτύγχανες;

Ἴρις

ἀλλ' ἀθάνατός εἰμ'.

Πισθέταιρος

ἀλλ' ὅμως ἂν ἀπέθανες.

δεινότατα γάρ τοι πεισόμεσθ', ἐμοὶ δοκεῖ,
εἰ τῶν μὲν ἄλλων ἄρχομεν, ὑμεῖς δ' οἱ θεοὶ
ἀκολαστανεῖτε, κοῦδέπω γνώσεσθ' ὅτι
ἀκροατέον ὑμῖν ἐν μέρει τῶν κρειπτόνων.
φράσον δέ τοί μοι τὼ πτέρυγε ποῖ ναυστολεῖς;

Ἰρις

ἐγώ; πρὸς ἀνθρώπους πέτομαι παρὰ τοῦ πατρὸς
φράσουσα θύειν τοῖς Ὀλυμπίοις θεοῖς
μηλοσφαγεῖν τε βουθύτοις ἐπ' ἐσχάραις
κνισᾶν τ' ἀγνιάς.

Πισθέταιρος

τί σὺ λέγεις; ποίοις θεοῖς;

Ἰρις

ποίοισιν; ἡμῖν τοῖς ἐν οὐρανῷ θεοῖς.

Πισθέταιρος

θεοὶ γὰρ ὑμεῖς;

Ἰρις

τίς γάρ ἐστ' ἄλλος θεός;

Πισθέταιρος

ὄρνιθες ἀνθρώποισι νῦν εἰσιν θεοί,
οἷς θυτέον αὐτούς, ἀλλὰ μὰ Δί' οὐ τῷ Δί.

Ἰρις

ὦ μῶρε μῶρε μὴ θεῶν κίνει φρένας
δεινάς, ὅπως μή σου γένος πανώλεθρον
Διὸς μακέλλη πᾶν ἀναστρέψη Δίκη,
λιγνὺς δὲ σῶμα καὶ δόμων περιπτυχὰς
καταιθαλώσῃ σου Λικυμνίαις βολαῖς.

Πισθέταιρος

ἄκουσον αὕτη: παῦε τῶν παφλασμάτων:
ἔχ' ἀτρέμα. φέρ' ἴδω, πότερα Λυδὸν ἢ Φρύγα

ταυτὶ λέγουσα μορμολύττεσθαι δοκεῖς;
ἄρ' οἶσθ' ὅτι Ζεὺς εἴ με λυπήσει πέρα,
μέλαθρα μὲν αὐτοῦ καὶ δόμους Ἀμφίονος
καταιθαλώσω πυρφόροισιν αἰετοῖς;
πέμψω δὲ πορφυρίωνας ἐς τὸν οὐρανὸν
ὄρνις ἐπ' αὐτὸν παρδαλᾶς ἐνημμένους
πλεῖν ἑξακοσίους τὸν ἀριθμόν. καὶ δὴ ποτε
εἷς Πορφυρίων αὐτῷ παρέσχε πράγματα.
σὺ δ' εἴ με λυπήσεις τι, τῆς διακόνου
πρώτης ἀνατείνας τὼ σκέλει διαμηριῶ
τὴν Ἰριν αὐτήν, ὥστε θαυμάζειν ὅπως
οὕτω γέροντων ὦν στύομαι τριέμβολον.

Ἰρις

διαρραγείης ὦ μέλ' αὐτοῖς ῥήμασιν.

Πισθέταιρος

οὐκ ἀποσοβήσεις; οὐ ταχέως; εὐράξ πατάξ.

Ἰρις

ἦ μήν σε παύσει τῆς ὕβρεως οὐμὸς πατήρ.

Πισθέταιρος

οἶμοι τάλας. οὐκουν ἐτέρωσε πετομένη
καταιθαλώσεις τῶν νεωτέρων τινά;

La nouvelle folie : émigrer à Coucouville-les-Nuées (vv. 1277-1307)

Κῆρυξ

ὦ κλεινοτάτην αἰθέριον οἰκίσας πόλιν,
οὐκ οἶσθ' ὅσην τιμὴν παρ' ἀνθρώποις φέρει,
ὅσους τ' ἐραστὰς τῆσδε τῆς χώρας ἔχεις.
πρὶν μὲν γὰρ οἰκίσαι σε τήνδε τὴν πόλιν,
ἐλακωνομάνουν ἅπαντες ἀνθρώποι τότε,
ἐκόμων ἐπείνων ἐρρύπων ἐσωκράτουν
σκυτάλι' ἐφόρουν, νυνὶ δ' ὑποστρέψαντες αὖ
ὀρνιθομανοῦσι, πάντα δ' ὑπὸ τῆς ἡδονῆς
1285ποιοῦσιν ἅπερ ὀρνιθες ἐκμιμούμενοι:

πρῶτον μὲν εὐθὺς πάντες ἐξ εὐνῆς ἄμα
ἐπέτονθ' ἔωθεν ὥσπερ ἡμεῖς ἐπὶ νομόν·
κάππειτ' ἂν ἄμα κατῆραν ἐς τὰ βιβλία·
εἴτ' ἀπενέμοντ' ἐνταῦθα τὰ ψηφίσματα.
ὠρنيθομάνουν δ' οὕτω περιφανῶς ὥστε καὶ
πολλοῖσιν ὀρνίθων ὀνόματ' ἦν κείμενα.
πέρδιξ μὲν εἷς κάπηλος ὠνομάζετο
χωλός, Μενίππῳ δ' ἦν χελιδὼν τοῦνομα,
Ὀπουντίῳ δ' ὀφθαλμὸν οὐκ ἔχων κόραξ,
1295κορυδὸς Φιλοκλέει, χηναλώπηξ Θεογένει,
Ἴβις Λυκούργῳ, Χαιρεφῶντι νυκτερίς,
Συρακοσίῳ δὲ κίττα· Μειδίας δ' ἐκεῖ
ὄρτυξ ἐκαλεῖτο· καὶ γὰρ ἦκειν ὄρτυγι
ὑπὸ στυφοκόπου τὴν κεφαλὴν πεπληγμένῳ.
ἦδον δ' ὑπὸ φιλορνηθίας πάντες μέλη,
ὅπου χελιδὼν ἦν τις ἐμπεποιημένη
ἢ πηνέλοψ ἢ χήν τις ἢ περιστερὰ
ἢ πτέρυγες, ἢ πτεροῦ τι καὶ σμικρὸν προσῆν.
τοιαῦτα μὲν τὰ κεῖθεν. ἐν δέ σοι λέγω·
1305ἥξουσ' ἐκεῖθεν δεῦρο πλεῖν ἢ μύριοι
πτερῶν δεόμενοι καὶ τρόπων γαμψωνύχων·
ὥστε πτερῶν σοι τοῖς ἐποίκοις δεῖ ποθέν.

Un parricide candidat à l'immigration (vv. 1237-1372)

Πατραλοίας

γενοίμαν αἰετὸς ὑσιπέτας,
ὥς ἀμποταθείην ὑπὲρ ἀτρυγέτου
γλαυκᾶς ἐπ' οἶδμα λίμνας.

Πισθέταιρος

ἔοικεν οὐ ψευδαγγελήσειν ἄγγελος.
ἀδων γὰρ ὅδε τις αἰετοῦς προσέρχεται.

Πατραλοίας

αἰβοῖ·
οὐκ ἔστιν οὐδὲν τοῦ πέτεσθαι γλυκύτερον·

ὄρνιθομανῶ γὰρ καὶ πέτομαι καὶ βούλομαι
οἰκεῖν μεθ' ὑμῶν κἀπιθυμῶ τῶν νόμων.

Πισθέταιρος

ποιῶν νόμων; πολλοὶ γὰρ ὄρνιθων νόμοι.

Πατραλοίας

πάντων: μάλιστα δ' ὅτι καλὸν νομίζεται
τὸν πατέρα τοῖς ὄρνισιν ἄγγχειν καὶ δάκνειν.

Πισθέταιρος

καὶ νῆ Δί' ἀνδρεῖόν γε πάνυ νομιζομεν,
ὃς ἂν πεπλήγη τὸν πατέρα νεοττὸς ὢν.

Πατραλοίας

διὰ ταῦτα μέντοι δεῦρ' ἀνοικισθεῖς ἐγὼ
ἄγγχειν ἐπιθυμῶ τὸν πατέρα καὶ πάντ' ἔχειν.

Πισθέταιρος

ἄλλ' ἔστιν ἡμῖν τοῖσιν ὄρνισιν νόμος
παλαιὸς ἐν ταῖς τῶν πελαργῶν κύρβεσιν:
ἐπὴν ὁ πατὴρ ὁ πελαργὸς ἐκπετησίμους
πάντας ποιήσῃ τοὺς πελαργιδέας τρέφων,
δεῖ τοὺς νεοττοὺς τὸν πατέρα πάλιν τρέφειν.

Πατραλοίας

ἀπέλαυσά τ' ἄρα νῆ Δί' ἐλθὼν ἐνθαδί,
εἶπερ γέ μοι καὶ τὸν πατέρα βοσκητέον.

Πισθέταιρος

οὐδέν γ'· ἐπειδήπερ γὰρ ἦλθες ὦ μέλε
εὖνους, πτερώσω σ' ὥσπερ ὄρνιν ὀρφανόν.
σοὶ δ' ὦ νεανίσκ' οὐ κακῶς ὑποθήσομαι,
ἄλλ' οἷάπερ αὐτὸς ἔμαθον ὅτε παῖς ἦ. σὺ γὰρ
τὸν μὲν πατέρα μὴ τύπτε: ταυτηνδὶ λαβὼν
τὴν πτέρυγα καὶ τουτὶ τὸ πληκτρον θάτέρα,
νομίσας ἀλεκτρονόος ἔχειν τονδὶ λόφον,
φρούρει στρατεύου μισθοφορῶν σαυτὸν τρέφε,
τὸν πατέρ' ἕα ζῆν: ἄλλ' ἐπειδὴ μάχιμος εἶ,
ἐς τὰπὶ Θράκης ἀποπέτου κἀκεῖ μάχου.

Πατραλοίας

νῆ τὸν Διόνυσον εὖ γέ μοι δοκεῖς λέγειν,
καὶ πείσομαί σοι.

Πισθέταιρος

νοῦν ἄρ' ἔξεις νῆ Δία.

Candidature d'un sycophante (vv. 1450-1470)

Πισθέταιρος

τί δαὶ ποιήσεις;

Συκοφάντης

τὸ γένος οὐ καταισχυνῶ.
παππῶρος ὁ βίος συκοφαντεῖν ἐστί μοι.
ἀλλὰ πτέρου με ταχέσι καὶ κούφοις πτεροῖς
ιέρακος ἢ κερχνηῆδος, ὥς ἂν τοὺς ξένους
καλεσάμενος κᾶτ' ἐγκεκληκῶς ἐνθαδὶ
κατ' αὖ πέτωμαι πάλιν ἐκεῖσε.

Πισθέταιρος

μανθάνω.
ὠδὶ λέγεις: ὅπως ἂν ὠφλήκη δίκην
ἐνθάδε πρὶν ἥκειν ὁ ξένος.

Συκοφάντης

πάνυ μανθάνεις.

Πισθέταιρος

κᾶπειθ' ὁ μὲν πλεῖ δεῦρο, σὺ δ' ἐκεῖσ' αὖ πέτει
ἀρπασόμενος τὰ χρήματ' αὐτοῦ.

Συκοφάντης

πάντ' ἔχεις.
βέμβικος οὐδὲν διαφέρειν δεῖ.

Πισθέταιρος

μανθάνω

βέμβικα: καὶ μὴν ἔστι μοι νῆ τὸν Δία
κάλλιστα Κορκυραῖα τοιαυτὶ πτερά.

Συκοφάντης

οἴμοι τάλας μάστιγ' ἔχεις.

Πισθέταιρος

πτερῶ μὲν οὖν,
οἷσί σε ποιήσω τήμερον βεμβικιᾶν.

Συκοφάντης

οἴμοι τάλας.

Πισθέταιρος

οὐ πτερυγιεῖς ἐντευθενί;
οὐκ ἀπολιβάξεις ὦ κάκιστ' ἀπολούμενος;
πικρὰν τάχ' ὄψει στρεψοδικοπανουργίαν.
ἀπίωμεν ἡμεῖς ξυλλαβόντες τὰ πτερά.

Prométhée devance la délégation des dieux (vv. 1494-1553)

Προμηθεύς

οἴμοι τάλας, ὁ Ζεὺς ὅπως μή μ' ὄψεται.
1495 ποῦ Πισθέταιρός ἐστ';

Πισθέταιρος

ἔα τουτὶ τί ἦν;
τίς ὁ συγκαλυμμός;

Προμηθεύς

τῶν θεῶν ὁρᾷς τινα
ἐμοῦ κατόπιν ἐνταῦθα;

Πισθέταιρος

μὰ Δί' ἐγὼ μὲν οὔ.
τίς δ' εἶ σύ;

Προμηθεύς

πηνίκ' ἐστὶν ἄρα τῆς ἡμέρας;

Πισθέταιρος

όπηνίκα; σμικρόν τι μετὰ μεσημβρίαν.

ἀλλὰ σὺ τίς εἶ;

Προμηθεύς

βουλυτὸς ἢ περαιτέρω;

Πισθέταιρος

οἶμ' ὥς βδελύττομαί σε.

Προμηθεύς

τί γὰρ ὁ Ζεὺς ποιεῖ;

ἀπαιθριάζει τὰς νεφέλας ἢ ξυννέφει;

Πισθέταιρος

οἶμωζε μεγάλ'.

Προμηθεύς

οὔτω μὲν ἐκκεκαλύψομαι.

Πισθέταιρος

ὦ φίλε Προμηθεῦ.

Προμηθεύς

παῦε παῦε, μὴ βόα.

Πισθέταιρος

τί γὰρ ἔστι;

Προμηθεύς

σίγα, μὴ κάλει μου τοῦνομα:

ἀπὸ γάρ μ' ὀλεῖς, εἴ μ' ἐνθάδ' ὁ Ζεὺς ὄψεται.

ἀλλ' ἵνα φράσω σοι πάντα τᾶνω πράγματα,

τουτὶ λαβὼν μου τὸ σκιάδειον ὑπέρεχε

ἄνωθεν, ὥς ἂν μή μ' ὀρῶσιν οἱ θεοί.

Πισθέταιρος

ἰοὺ ἰοῦ:

εὖ γ' ἐπενόησας αὐτὸ καὶ προμηθικῶς.
ὑπόδυθι ταχὺ δὴ κᾶτα θαρρήσας λέγε.

Προμηθεύς

ἄκουε δὴ νυν.

Πισθέταιρος

ὥς ἀκούοντος λέγε.

Προμηθεύς

ἀπόλωλεν ὁ Ζεύς.

Πισθέταιρος

πηνίκ' ἄττ' ἀπώλετο;

Προμηθεύς

ἐξ οὔπερ ὑμεῖς ῥκίσατε τὸν ἀέρα.
θύει γὰρ οὐδείς οὐδὲν ἀνθρώπων ἔτι
θεοῖσιν, οὐδὲ κνῖσα μηνίων ἄπο
ἀνῆλθεν ὥς ἡμᾶς ἀπ' ἐκείνου τοῦ χρόνου,
ἀλλ' ὥσπερ εἰ Θεσμοφορίοις νηστεύομεν
ἄνευ θυηλῶν: οἱ δὲ βάρβαροι θεοὶ
πεινῶντες ὥσπερ Ἰλλυριοὶ κεκριγότες
ἐπιστρατεύσειν φάσ' ἄνωθεν τῷ Δί,
εἰ μὴ παρέξει τὰμπόρι' ἀνεωγμένα,
ἵν' εἰσάγοιτο σπλάγχνα κατατετμημένα.

Πισθέταιρος

εἰσὶν γὰρ ἕτεροι βάρβαροι θεοὶ τινες
ἄνωθεν ὑμῶν;

Προμηθεύς

οὐ γὰρ εἰσι βάρβαροι,
ὅθεν ὁ πατρῷός ἐστιν Ἐξηκεστίδης;

Πισθέταιρος

ὄνομα δὲ τούτοις τοῖς θεοῖς τοῖς βαρβάροις
τί ἔστιν;

Προμηθεύς

ὅ τι ἔστιν; Τριβαλλοί.

Πισθέταιρος

μανθάνω.

έντεϋθεν ἄρα τοῦπιτριβείης ἐγένετο;

Προμηθεύς

μάλιστα πάντων. ἐν δέ σοι λέγω σαφές:
ἤξουσι πρέσβεις δεῦρο περὶ διαλλαγῶν
παρὰ τοῦ Διὸς καὶ τῶν Τριβαλλῶν τῶν ἄνω:
ὕμεῖς δὲ μὴ σπένδεσθ', ἐὰν μὴ παραδιδῷ
τὸ σκήπτρον ὁ Ζεὺς τοῖσιν ὄρνισιν πάλιν,
καὶ τὴν Βασίλειάν σοι γυναικ' ἔχειν διδῷ.

Πισθέταιρος

τίς ἐστιν ἡ Βασίλεια;

Προμηθεύς

καλλίστη κόρη,
ἥπερ ταμιεύει τὸν κεραυνὸν τοῦ Διὸς
καὶ τᾶλλ' ἀπαξάπαντα, τὴν εὐβουλίαν
τὴν εὐνομίαν τὴν σωφροσύνην τὰ νεώρια,
τὴν λοιδορίαν τὸν κωλακρέτην τὰ τριώβολα.

Πισθέταιρος

ἅπαντά γ' ἄρ' αὐτῷ ταμιεύει;

Προμηθεύς

φήμ' ἐγώ.

ἦν γ' ἦν σὺ παρ' ἐκείνου παραλάβης, πάντ' ἔχεις.
τούτων ἔνεκα δεῦρ' ἦλθον, ἵνα φράσαιμί σοι.
ἀεὶ ποτ' ἀνθρώποις γὰρ εὖνους εἴμ' ἐγώ.

Πισθέταιρος

μόνον θεῶν γὰρ διὰ σ' ἀπανθρακίζομεν.

Προμηθεύς

μισῶ δ' ἅπαντας τοὺς θεούς, ὥς οἶσθα σύ.

Πισθέταιρος

νῆ τὸν Δί' αἰὲ δῆτα θεομισῆς ἔφυς.

Προμηθεύς

Τίμων καθαρός. ἀλλ' ὥς ἂν ἀποτρέχω πάλιν,
φέρε τὸ σκιάδειον, ἵνα με κἄν ὁ Ζεὺς ἴδῃ
ἄνωθεν, ἀκολουθεῖν δοκῶ κانهφόρῳ.

Πισθέταιρος

καὶ τὸν δίφρον γε διφροφόρει τονδὶ λαβών.

La délégation divine : Poséidon, Héraklès et le barbare Triballe

(vv. 1596-1694)

Πισθέταιρος

ἀλλ' οὔτε πρότερον πώποθ' ἡμεῖς ἤρξαμεν
πολέμου πρὸς ὑμᾶς, νῦν τ' ἐθέλομεν, εἰ δοκεῖ,
ἐάν τι δίκαιον ἀλλὰ νῦν ἐθέλητε δοῶν,
σπονδὰς ποιεῖσθαι. τὰ δὲ δίκαι' ἐστὶν ταδί,
τὸ σκῆπτρον ἡμῖν τοῖσιν ὄρνισιν πάλιν
τὸν Δί' ἀποδοῦναι: κἄν διαλλαττώμεθα
ἐπὶ τοῖσδε, τοὺς πρέσβεις ἐπ' ἄριστον καλῶ.

Ἡρακλῆς

ἐμοὶ μὲν ἀπόχρη ταῦτα καὶ ψηφίζομαι.

Ποσειδῶν

τί ὦ κακόδαιμον; ἡλίθιος καὶ γάστρις εἶ.
ἀποστερεῖς τὸν πατέρα τῆς τυραννίδος;

Πισθέταιρος

ἄληθες; οὐ γὰρ μεῖζον ὑμεῖς οἱ θεοὶ
ἰσχύσετ', ἣν ὄρνιθες ἄρξωσιν κάτω;
νῦν μὲν γ' ὑπὸ ταῖς νεφέλαισιν ἐγκεκρυμμένοι
κύψαντες ἐπιорκοῦσιν ὑμᾶς οἱ βροτοί:
ἐάν δὲ τοὺς ὄρνις ἔχητε συμμαχούς,
ὅταν ὀμνύῃ τις τὸν κόρακα καὶ τὸν Δία,

ὁ κόραξ παρελθὼν τοῦ πριορκοῦντος λάθρα
προσπτόμενος ἐκκόψει τὸν ὀφθαλμὸν θενών.

Ποσειδῶν

νῆ τὸν Ποσειδῶ ταῦτά γέ τοι καλῶς λέγεις.

Ἡρακλῆς

κάμοι δοκεῖ.

Πισθέταιρος

τί δαὶ σὺ φῆς;

Τριβαλλός

ναβαισατρεῦ.

Πισθέταιρος

ὄρας; ἐπαινεῖ χοῦτος. ἕτερόν νυν ἔτι
ἀκούσαθ' ὅσον ὑμᾶς ἀγαθὸν ποιήσομεν.
ἐάν τις ἀνθρώπων ἱερεῖόν τῳ θεῶν
εὐξάμενος εἴτα διασοφίζεται λέγων,
'μενετοὶ θεοί,' καὶ μάποδιδῶ μισητία,
ἀναπράξομεν καὶ ταῦτα.

Ποσειδῶν

φέρ' ἴδω τῷ τρόπῳ;

Πισθέταιρος

ὅταν διαριθμῶν ἀργυρίδιον τύχη
ἄνθρωπος οὗτος, ἧ καθῆται λούμενος,
καταπτόμενος ἰκτίνος ἀρπάσας λάθρα
προβάτοιν δυοῖν τιμὴν ἀνοίσει τῷ θεῷ.

Ἡρακλῆς

τὸ σκῆπτρον ἀποδοῦναι πάλιν ψηφίζομαι
τούτοις ἐγώ.

Ποσειδῶν

καὶ τὸν Τριβαλλόν νυν ἐροῦ.

Ἡρακλῆς

ὁ Τριβαλλός, οἰμώζειν δοκεῖ σοι;

Τριβαλλός

σαυνάκα

βακταρικροῦσα.

Ἡρακλῆς

φησί μ' εὖ λέγειν πάνυ.

Ποσειδῶν

εἴ τοι δοκεῖ σφῶν ταῦτα, κάμοι συνδοκεῖ.

Ἡρακλῆς

οὗτος, δοκεῖ δρᾶν ταῦτα τοῦ σκήπτρου πέρι.

Πισθέταιρος

καὶ νῆ Δί' ἕτερόν γ' ἐστὶν οὗ 'μνήσθην ἐγώ.

τὴν μὲν γάρ Ἡραν παραδίδωμι τῷ Δί,

τὴν δὲ Βασίλειαν τὴν κόρην γυναικ' ἐμοὶ

ἐκδοτέον ἐστίν.

Ποσειδῶν

οὐ διαλλαγῶν ἐρᾷς.

ἀπίωμεν οἴκαδ' αὖθις.

Πισθέταιρος

ὀλίγον μοι μέλει.

μάγειρε τὸ κατάχυσμα χρὴ ποιεῖν γλυκύ.

Ἡρακλῆς

ὦ δαιμόνι' ἀνθρώπων Πόσειδον ποῖ φέρει;

ἡμεῖς περὶ γυναικὸς μιᾶς πολεμήσομεν;

Ποσειδῶν

τί δαὶ ποιῶμεν;

Ἡρακλῆς

ὅ τι διαλλαττώμεθα.

Ποσειδῶν

τί δ' ὤζυρ' ; οὐκ οἶσθ' ἐξαπατώμενος πάλαι;
βλάπτεις δέ τοι σὺ σαυτόν. ἦν γὰρ ἀποθάνη
ὁ Ζεὺς παραδούς τούτοισι τὴν τυραννίδα,
πένης ἔσει σύ. σοῦ γὰρ ἅπαντα γίγνεται
τὰ χρήμαθ' , ὅσ' ἂν ὁ Ζεὺς ἀποθνήσκων καταλίπη.

Πισθέταιρος

οἶμοι τάλας οἶόν σε περισοφίζεται.
δεῦρ' ὥς ἔμ' ἀποχώρησον, ἵνα τί σοι φράσω.
διαβάλλεταιί σ' ὁ θεῖος ᾧ πόνηρε σύ.
τῶν γὰρ πατρώων οὐδ' ἀκαρῇ μέτεστί σοι
κατὰ τοὺς νόμους; νόθος γὰρ εἶ κού γνήσιος.

Ἡρακλῆς

ἐγὼ νόθος; τί λέγεις;

Πισθέταιρος

σὺ μέντοι νῆ Δία
ὦν γε ξένης γυναικός. ἦ πῶς ἂν ποτε
ἐπίκληρον εἶναι τὴν Ἀθηναίαν δοκεῖς,
οὔσαν θυγατέρ' , ὄντων ἀδελφῶν γυησίων;

Ἡρακλῆς

τί δ' ἦν ὁ πατήρ ἐμοὶ διδῶ τὰ χρήματα
νοθεῖ ἀποθνήσκων;

Πισθέταιρος

ὁ νόμος αὐτόν οὐκ ἔῃ.
οὗτος ὁ Ποσειδῶν πρῶτος, ὃς ἐπαίρει σε νῦν,
ἀνθέξεταιί σου τῶν πατρώων χρημάτων
φάσκων ἀδελφὸς αὐτὸς εἶναι γνήσιος.
ἐρῶ δὲ δὴ καὶ τὸν Σόλωνός σοι νόμον:
'νόθῳ δὲ μὴ εἶναι ἀγχιστείαν παίδων ὄντων
1665 γυησίων. ἐὰν δὲ παῖδες μὴ ᾧσι γνήσιοι, τοῖς
ἐγγυτάτῳ γένους μετεῖναι τῶν χρημάτων.'

Ἡρακλῆς

ἔμοι δ' ἄρ' οὐδὲν τῶν πατρῶων χρημάτων
μέτεστιν;

Πισθέταιρος

οὐ μέντοι μὰ Δία. λέξον δέ μοι,
ἤδη σ' ὁ πατήρ εἰσήγαγ' ἐς τοὺς φράτερας;

Ἡρακλῆς

οὐ δῆτ' ἐμέ γε. καὶ δῆτ' ἐθαύμαζον πάλαι.

Πισθέταιρος

τί δῆτ' ἄνω κέχηνας αἵκειαν βλέπων;
ἄλλ' ἦν μεθ' ἡμῶν ἦς, καταστήσας σ' ἐγὼ
τύραννον ὀρνίθων παρέξω σοι γάλα.

Ἡρακλῆς

δίκαι' ἔμοιγε καὶ πάλαι δοκεῖς λέγειν
περὶ τῆς κόρης, κᾶγωγε παραδίδωμί σοι.

Πισθέταιρος

τί δαὶ σὺ φῆς;

Ποσειδῶν

τάναντία ψηφίζομαι.

Πισθέταιρος

ἐν τῷ Τριβαλλῷ πᾶν τὸ πρᾶγμα. τί σὺ λέγεις;

Τριβαλλός

καλάνι κόραυνα καὶ μεγάλα βασιλιναῦ
ὄρνιτο παραδίδωμι.

Ἡρακλῆς

παραδοῦναι λέγει.

Ποσειδῶν

μὰ τὸν Δί' οὐχ οὗτός γε παραδοῦναι λέγει,
εἰ μὴ † βαδίζειν † ὥσπερ αἱ χελιδόσιν λέγει.

Πισθέταιρος

οὐκοῦν παραδοῦναι ταῖς χελιδόσιν λέγει.

Ποσειδῶν

σφῶν νῦν διαλλάττεσθε καὶ ξυμβαίνετε:
ἐγὼ δ', ἐπειδὴ σφῶν δοκεῖ, σιγήσομαι.

Ἡρακλῆς

ἡμῖν ἅ λέγεις σὺ πάντα συγχωρεῖν δοκεῖ.
ἀλλ' ἴθι μεθ' ἡμῶν αὐτὸς ἐς τὸν οὐρανόν,
ἵνα τὴν Βασίλειαν καὶ τὰ πάντ' ἐκεῖ λάβῃς.

Πισθέταιρος

ἐς καιρὸν ἄρα κατεκόπησαν οὐτοὶ
ἐς τοὺς γάμους.

Ἡρακλῆς

βούλεσθε δῆτ' ἐγὼ τέως
1690 ὅπτῳ τὰ κρέα ταυτὶ μένων; ὑμεῖς δ' ἴτε.

Ποσειδῶν

ὅπτᾱς τὰ κρέα; πολλήν γε τενθείαν λέγεις.
οὐκ εἶ μεθ' ἡμῶν;

Ἡρακλῆς

εὖ γε μέντ' ἀν διετέθην.

Πισθέταιρος

ἀλλὰ γαμικὴν χλανίδα δότω τις δεῦρό μοι.

